

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника Биологија 7 (први и други део), уџбеник за седми разред основне школе, ауторки Гордане Субаков Симић и Марине Дрндарски, Нови Логос, Београд на словачки језик и писмо.

Констатује се да је горе наведени уџбеник превод уџбеника *Биологија 7 (први и други део)*, уџбеник за седми разред основне школе, истих ауторки, издатог на српском језику и ћириличком писму, издавача Нови Логос, Београд који је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00594/2019-7 од 11.02.2020. године.

Уџбеник је подељен садржински на два дела. Први део обухвата тематску целину *Наслеђивање и еволуција* а у другом делу уџбеника се налази тематска целина *Јединство грађе и функције као основа живота*. У уводном делу уџбеника се налази *Кратак водич кроз уџбеник* а на крају су *Решења*, *Речник појмова* и *Литература*.

Други део уџбеника обухвата три тематске целине: *Порекло и разноврсност живота*, *Живот у екосистему*, *Човек и здравље*. У уводном делу се налази *Кратак водич кроз уџбеник* а на крају су *Решења*, *Речник појмова* и *Литература*.

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Наставно средство поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које је потребно исправити:

Први део уџбеника

- корице уџбеника са унутрашње стране – неправилан превод скраћенице д.о.о. („Vydavateľstvo s.r.o. Novi Logos“ уместо „Vydavateľstvo d.o.o. Novi Logos“);
- страна 3, 4, 23, 25, 31, 32, 36, 37, 38, 48, 50, 57, 58, 60, 61, 66, 68, 76, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 96, 97, 99, 103, 104, 105, 108, 110, 114, 115, 117, 125, 126, 131, 133, 135, 152, 159, 162, 168, 171, 175, 176, 177, 179, 182, 189, 192, 195, 200, 204, 209, 223, 224, 225, 230, 231, 234 – непотребан размак између речи и косе црте у целокупном тексту првог дела уџбеника („naučil/naučila“ уместо „naučil / naučila“; „učil/-a“ уместо „učil / -a“; „nachystaj si/zapni“ уместо „nachystaj si / zapni“; „robil/-a“ уместо „robil / -a“; „červené/biele“ уместо „červené / biele“; „biele/biele“ уместо „biele / biele“; „dostal/-a“ уместо „dostal / -a“; „pletív/tkanív“ уместо „pletív / tkanív“; „pletivá/tkanivá“ уместо „pletivá / tkanivá“; „ROVNAKÝ/ODLIŠNÝ“ уместо „ROVNAKÝ / ODLIŠNÝ“...);
- страна 4 – наслов лекције Везе међу косима је непотребно увучен („Spojenie kostí.....143“);

- страна 12 – објашњење речи хомологос није истакнуто косим словима („*homologos*, čo znamená *zhodný*, ten, ktorý sa zhoduje (s niečím).“ уместо „*homologos*, čo znamená zhodný, ten, ktorý sa zhoduje (s niečím).“),
- страна 13 – решавање задатка је повезано са коришћењем кју-ар кода који није приказан у уџбенику на словачком језику тако да је задатак немогуће решити („Zakrúžkuj jednu z ponúknutých odpovedí. 1. *Usúd'*. Tieto chromozómy patria MUŽOVI/ŽENE 2. *Usúd'*. Tieto chromozómy sa nachádzajú v TELOVÝCH/POHLAVNÝCH bunkách.“);
- страна 20 – редослед речи није адекватан („Vyznač písmenom J – jadro“ уместо „Písmenom J – vyznač jadro“);
- страна 21 – појам митоза није истакнут тамним словима („Telové bunky sa delia prostredníctvom bunkového delenia, ktoré sa nazýva **mitóza**.“ уместо „Telové bunky sa delia prostredníctvom bunkového delenia, ktoré sa nazýva mitóza.“);
- страна 24 – нетачан број хромозома у задатку („Naskicuj na tvrdšom kartóne štyri hromozómy s dvomi chromatídami a osem chromozómov s jednou chromatídou.“ уместо „Naskicuj na tvrdšom kartóne štyri hromozómy s dvomi chromatídami a desať chromozómov s jednou chromatídou.“);
- страна 24 – неадекватан превод боје зечева („čierne zajace : hnedé zajace“ уместо „čierne zajace : biele zajace“);
- страна 39 – појам меланин није истакнут косим словима („nedostaku pigmentu (farbiva) *melanínu* v koži“ уместо „nedostaku pigmentu (farbiva) melanínu v koži“);
- страна 50 – Инструкција *Повежи*. није одвојена од текста задатка („Daj do súvisu._ Tieňované skupiny živočíchov AKTÍVNE SA POHYBUJÚ / NEPOHYBUJÚ SA.“);
- страна 68 – непотребно се наводи дан и месец смрти Гаја Јулија Цезара („v roku 100 pred n . l. – v roku 44 pred n. l.“ уместо „v roku 100 pred n . l. – 15. marca v roku 44 pred n. l.“);
- страна 68 – изостављен знак интерпункције („sklená misa.“ уместо „sklená misa_“);
- страна 75 – појам стома није истакнут тамним словима („Prostredníctvom prieduchového aparátu alebo **prieduchov (stóm)**“ уместо „Prostredníctvom prieduchového aparátu alebo prieduchov (stóm)“);
- страна 85 – у преводу је додат налог да се резултати истраживања запишу у свеску („Výsledky výskumu si zapíš do zošita.“);
- страна 94 – изостављен знак интерпункције („postrehnúť, že sa rast u mnohobunkových rias“ уместо „postrehnúť_ že sa rast u mnohobunkových rias“);

- страна 95 – реч биљни (хормони) није истакнута косим словима („*rastlinné hormóny*“ уместо „rastlinné hormóny“);
- страна 100 – неадекватан знак интерпункције („d) rastlinné hormóny?“ уместо „d) rastlinné hormóny“);
- страна 109 – изостављен превод дела текста („Čo je to atletická noha (chodidlo)?“ уместо „_ Atletická noha (chodidlo)?“);
- страна 140 – изостављен превод речи особине („Analyzuj obrázky článkonožcov, a potom porovnaj vlastnosti s číslami v tabuľke.“ уместо „Analyzuj obrázky článkonožcov, a potom porovnaj _ s číslami v tabuľke.“);
- страна 144 – изостављен знак интерпункције („sklenený pohár.“ уместо „sklenený pohár“);
- страна 194 – непотребан размак између јединица мере за притисак („mmHg“ уместо „mm Hg“);
- страна 200 – неправилно је подељена скраћеница на крају реда („t. j.“ уместо „t.-j.“);
- страна 237 – у речнику појмова наводи се објашњење за три речи више него у уџбенику на српском језику („bionika“, „bulbus“, „rodokmeň“).

Други део уџбеника

- корице уџбеника са унутрашње стране – неправилан превод скраћенице д.о.о. („Vydavateľstvo s.r.o. Novi Logos“ уместо „Vydavateľstvo d.o.o. Novi Logos“);
- страна 3, 4, 12, 18, 20, 25, 27, 31, 39, 44, 45, 46, 47, 63, 67, 69, 72, 75, 85, 86, 89, 93, 105, 113, 124, 126, 130, 132, 140, 147, 149, 153, 156, 158, 159, 160, 162, 169 – непотребан размак између речи и косе црте у целокупном тексту другог дела уџбеника („naučil/naučila“ уместо „naučil / naučila“; „dal/-a“ уместо „dal / -a“; „kurzívou/italikom“ уместо „kurzívou / italikom“; „učil/-a“ уместо „učil / -a“; „vybral/-a“ уместо „vybral / -a“; „kmeň/oddelenie“ уместо „kmeň / oddelenie“...);
- страна 12 – словна грешка, сувишно слово j („latinský jazyk – jeden zo starých jazykov“ уместо „latinský jazyk – jjeden zo starých jazykov“);
- страна 15 – промењена је година претпостављеног слетања прве људске посаде на Марс („Predstav si, že na planétu Mars roku 2039 zlietla prvá ľudská posádka.“ уместо „Predstav si, že na planétu Mars roku 2019 zlietla prvá ľudská posádka.“);
- страна 16 – грчка реч анемос и латинска реч неморус нису дате косим словима („z gréckeho slova *anemos*, čo znamená vietor, a latinského slova *nemorus*, čo

znamená lesný.“ вместо „z gréckeho slova anemos, čo znamená vietor, a latinského slova nemorus, čo znamená lesný.“);

- страна 18 – изостављен је превод речи заједничке (особине) („Všetky druhy znázornené na obrázku majú niektoré spoločné vlastnosti:“ вместо „Všetky druhy znázornené na obrázku majú niektoré _ vlastnosti:“);
- страна 25 – вместо појма организам употребљен је појам јединка („Každý organizmus alebo skupina organizmov“ вместо „Každý jedinec alebo skupina jedincov“);
- страна 63 – мерна јединица је одвојена од броја у други ред (2 – 3 cm);
- страна 66 – изостављен је број 1 („Ktorý z uvedených biómov má najväčší počet druhov na 1 km²?“ вместо „Ktorý z uvedených biómov má najväčší počet druhov na _ km²?“);
- страна 76 – број је подељен у два реда (24 992 ha);
- страна 76 – изостављен је превод дела налога – заокружи најсличнију („Porovnaj krivku rastu populácie črievičky s ponúknutými krivkami a zakrúžkuj najpodobnejšiu.“ вместо „Porovnaj krivku rastu populácie črievičky s ponúknutými krivkami_.“);
- страна 91 – изостављен знак интерпункције („Čo je trofická úroveň?“ вместо „Čo je trofická úroveň_“);
- страна 91 – обрнут редослед речи („Podľa čoho sa reťazec výživy líši od siete reťazcov výživy?“ вместо „Podľa čoho sa sieť reťazcov výživy líši od reťazcov výživy?“);
- страна 106 – појам ендемске није истакнута косим словима („162 *endemických* druhov“ вместо „162 endemických druhov“);
- страна 110 – реч дебата на врху странице није преведена (ћирилично писмо);
- страна 115 – неадекватан знак интерпункције („g) všežravce?“ вместо „g) všežravce_“);
- страна 126 – појам епидемиологије није истакнут косим словима („ Preto *epidemiológovia*“ вместо „ Preto epidemiológovia“);
- страна 130 – поред речи животиње додата је и реч човек (три начина одбране од инфекција) („Pri väčšine živočíchov sa stretávajú tri spôsoby obrany proti infekciám.“ вместо „Pri väčšine živočíchov a pri človeku sa stretávajú tri spôsoby obrany proti infekciám.“);

- страна 134 – латинска реч *vacca* није истакнута косим писмом („(lat. *vacca*)“ уместо „(lat. *vacca*)“);
- страна 147 – неадекватан превод речи першун („*petržlene*“ уместо „*paštrnák*“);
- страна 148 – неадекватан превод задатка бр. 4;
- страна 154 – неправиан облик речи („*g* obdobia dňa, kedy sa je,“ уместо „*g* obdobie dňa, kedy sa je,“);
- страна 166 – мерна јединица је одвојена од броја у други ред (2 -5 mm);
- страна 167 – неправиан облик речи („*b* pri podávaní ruky“ уместо „*b* pri podávanú ruky“).
- страна 173 - у речнику појмова наводи се објашњење за једну реч више него у уџбенику на српском језику („*dehydratácia*“).

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченичка конструкција је правилна и јасна, у складу са узрастом ученика, што доприноси томе да градиво буде разумљиво ученицима којима је намењено.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом је и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником. Непознате или мање познате речи прецизно су објашњене у *Појмовнику*.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.